

Evropská unie a evropské právo

Martin Flora

Mendelova univerzita v Brně

Fakulta lesnická a dřevařská

Evropské právo

Pařížská smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO)

Paříž, 18. dubna 1951 (účinnost od 27.7.1952)

Členské státy:

Francie, SRN, Itálie, Belgie, Nizozemí, Lucembursko

Evropské právo

Mezinárodní organizace do vzniku
ESUO:

Princip svrchované rovnosti států

Evropské společenství uhlí a oceli
(a později EURATOM, EHS a EU) :

Princip nadstátnosti (supranacionality)

Evropské právo

Princip nadstátnosti (supranacionality):

V rámci pravomocí, které zakládajícími státy svěřily ESÚO (později EURATOMu, EHS a EU) platí, že:

- Společenství není jen souhrnem členských států, nýbrž **má svou vlastní vůli konstituovanou a vyjadřovanou jeho orgány s autonomním postavením**. Tato vůle se vytváří na principu většiny nebo zcela nezávisle na členských státech
- Společenství požívá **finanční samostatnost** a čerpá zdroje z vlastních příjmů (cla, odvody části daní aj.)
- **Společenství (jeho orgány) má pravomoc tvořit právo bezprostředně závazné vůči orgánům Společenství, členským státům i právnickým a fyzickým osobám na území členských států**

Evropské právo

**Smlouva o založení Evropského společenství pro
atomovou energii (ESAE, též EURATOM)**

**Smlouva o založení Evropského hospodářského
společenství (EHS)**

Řím, 25. března 1957 (účinnost od 1. ledna 1958)

Členské státy:

Francie, SRN, Itálie, Belgie, Nizozemí, Lucembursko

Evropské právo

ESUO + EURATOM + EHS

Evropská unie

Smlouva o Evropské unii (Maastricht 7. února 1992,
účinnost od 1.11.1993)

Evropské právo

Činnost EU

Rozhodující roli má tandem
Evropská komise – Rada EU

- Evropská komise navrhuje
(„motor“ EU)
- Rada Evropské unie (v součinnosti s
Evropským parlamentem) schvaluje

Evropské právo

Právní povaha Evropské unie

Nadstátnost (supranacionalita) = (mj.)
možnost tvořit v oblastech působnosti EU
právo zavazující orgány EU, členské státy i
subjekty na jejich území

Evropské právo

Primární právo
Sekundární právo

Evropské právo

Primární právo

Smlouvy sjednané členskými státy

- Pařížská smlouva (ESUO)
- Římské smlouvy (EURATOM, EHS)
- Úmluva o některých orgánech společných Evropským společenstvím
 - Smlouva o fúzi
 - Jednotný evropský akt
 - Smlouva o Evropské unii
 - Amsterodamská smlouva
 - Smlouva z Nice
 - Lisabonská smlouva

Primární právo je produktem konsensu členských států

Jde o smluvní právo

Evropské právo

Sekundární právo

1. **Nařízení**
2. **Směrnice**
3. **Rozhodnutí** (mohou mít fakticky charakter předpisu)
4. **Doporučení** (nejsou právním předpisem)
5. **Stanoviska** (nejsou právním předpisem)

Sekundární právo je produktem právotvorné činnosti
orgánů EU

Jde o právní předpisy

Evropské právo

Tvorba sekundárního práva dříve:

**Evropská komise navrhovala,
schvalovala Rada**

Tvorba sekundárního práva nyní:

**Evropská komise navrhuje,
schvaluje Rada a Evropský parlament**

Evropské právo

Nařízení

Obečně závazný akt normativní povahy obsahující pravidla závazná jak na úrovni EU, tak jednotlivých členských států

Může zavazovat jak členské státy, tak i vnitrostátní subjekty práva

Evropské právo

Směrnice

Akt normativní povahy obsahující pravidla závazná pro členské státy

Směrnice popisují výsledek, jehož má být dosaženo, formy a metody jsou ponechány na vůli států

Evropské právo

Rozhodnutí

Individuální akt zavazující pouze subjekty, jimž je adresován (mohou jimi být členské státy i jiné subjekty)

Rozhodnutí mohou mít fakticky normativní dopad (např. Rozhodnutí Komise, jímž byl zřízen Soud první instance)

Evropské právo

Doporučení a stanoviska

Nejsou závazná

Mají „politický“ význam (dobré rady)

**Někdy předcházejí vydání závazných aktů (zásada
proporcionality)**

Evropské právo

Vztah evropského práva k vnitrostátnímu právu členských států

1. Princip přímého účinku
2. Princip nadřazenosti evropského práva

Oba principy byly formulovány především **judikaturou Evropského soudního dvora**

Evropské právo

Vztah evropského práva k vnitrostátnímu právu členských států

Princip **přímého účinku**

- je výslovně zakotven u nařízení
- primárnímu právu a směrnicím byl přiznán
Evropským soudním dvorem (případy Van Gend en Loos, Van Duyn)

Judikatura ESD má v řadě případů fakticky povahu pramene práva, i když evropské právo de iure precedens za pramen práva nepovažuje

Evropské právo

Vztah českého práva k vnitrostátnímu právu členských států

čl. 10 b Ústavy ČR

- „(1) Mezinárodní smlouvou mohou být některé pravomoci orgánů České republiky přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci.
- (2) K ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v odstavci 1 je třeba souhlasu Parlamentu, nestanoví-li ústavní zákon, že k ratifikaci je třeba souhlasu daného v referendu.“

Evropské právo

Evropské právo v praxi evropských soudů

1. **Přímá aplikace evropského práva soudy členských států**
2. **Nepřímé použití soudy členských států při výkladu vnitrostátního předpisu (typické u směrnic)**
3. **Řízení o předběžné (prejudiciální) otázce před Soudním dvorem vyvolané orgány členských států v jimi vedených řízeních**
2. **Řízení o porušení povinností členského státu před Soudním dvorem**
3. **Řízení o zrušení právního předpisu evropského práva před Soudním dvorem**

Evropské právo

Řízení o předběžné (prejudiciální) otázce

Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. března 2011 (žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky - Slovenská republika) - Lesoochranárske zoskupenie VLK v. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (Věc C-240/09)

„Článek 9 odst. 3 Úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, která byla jménem Evropského společenství schválena rozhodnutím Rady 2005/370/ES ze dne 17. února 2005 nemá v právu Unie přímý účinek. Je nicméně na předkládajícím soudu, aby vyložil procesní právo upravující podmínky, které je nutno splnit pro účely podání správního opravného prostředku nebo žaloby, způsobem, který v co největším možném rozsahu zohlední cíle čl. 9 odst. 3 této úmluvy, jakož i cíl účinné soudní ochrany práv poskytnutých právem Unie, aby taková organizace na ochranu životního prostředí, jako je zoskupenie VLK, mohla soudně napadnout rozhodnutí vydané v rámci správního řízení, které by mohlo být v rozporu s právem Unie v oblasti životního prostředí.“

Evropské právo

Řízení o předběžné (prejudiciální) otázce

**Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 14. září 2006
(Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě
rostoucích rostlin – Směrnice 92/43/EHS – Režim ochrany před
zařazením stanoviště do seznamu lokalit významných pro
Společenství“) věc C-244/05**

*„Režim vhodné ochrany použitelný na lokality uvedené na státním seznamu, který
byl předložen Komisi Evropských společenství podle čl. 4 odst. 1 směrnice
Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť,
volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, vyžaduje, aby členské
státy **nepovolily zásahy, které mohou vážně ohrozit ekologické
charakteristiky těchto lokalit.***

*Členské státy musí přijmout v souladu s ustanoveními vnitrostátního práva
veškerá opatření, která jsou nezbytná pro zamezení zásahů, které mohou
vážně ohrozit ekologické charakteristiky lokalit, které jsou uvedeny na
státním seznamu předloženém Komisi Evropských společenství.
Vnitrostátnímu soudu přísluší posoudit, zda se jedná o takový případ.“*

Evropské právo

Řízení o porušení povinností členského státu

Rozsudek Soudního dvora (osmého senátu) ze dne 10. června 2010 - Evropská komise v. Česká republika (Věc C-378/09)¹

„Česká republika tím, že ve stanovené lhůtě nepřijala právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s čl. 10a odst. 1 až 3 směrnice Rady 85/337/EHS ze dne 27. června 1985 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/35/ES ze dne 26. května 2003, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z této směrnice. “

Evropské právo

Řízení o porušení povinností členského státu

Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. září 2010 ve věci Evropská komise vs. Česká republika (druhého senátu) (Věc C-481/09)

„Česká republika tím, že ve stanovené lhůtě nepřijala právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2006/7/ES ze dne 15. února 2006 o řízení jakosti vod ke koupání a o zrušení směrnice 76/160/EHS, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z této směrnice. “

Publikace norem evropského práva

Evropské právo - Úřední věstník
Společenství (Official Journal of the
European Communities) Vychází ve všech
jazycích členských států

<http://eur-lex.europa.eu>

Elektronické sbírky zákonů

Komerčně šířené programy

- ASPI
- Lex DATA
- Leg SYS
- JURIX
- CELEX – elektronická databáze evropského práva

26.1.2010

CS

Úřední věstník Evropské unie

L 20/7

IV

(Akty přijaté před 1. prosincem 2009 podle Smlouvy o ES, Smlouvy o EU a Smlouvy o Euratomu)

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2009/147/ES

ze dne 30. listopadu 2009

o ochraně volně žijících ptáků

(kodifikované znění)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

- (4) Druhy volně žijících ptáků přirozeně se vyskytující na evropském území členských států jsou zejména stěhovavé druhy. Takové druhy tvoří společné dědictví a jejich účinná ochrana je tvrnickým problémem životního

Platnost norem evropského práva

Platnost – norma se stala součástí právního řádu

Účinnost – norma se stala závaznou

U **evropského práva** je určována pouze **platnost** (např. označením dne vázaného na vyhlášení v Úředním věstníku Společenství)

Prameny práva podle právní síly

Ústavní zákony

Mezinárodní smlouvy podle čl. 10 Ústavy

Sekundární evropské právo

Zákony a zákonná opatření Senátu

Nařízení vlády

**Právní předpisy ministerstev a ostatních ústředních
orgánů státní správy (vyhlášky, opatření)**

Nařízení a obecně závazné vyhlášky krajů

Nařízení a obecně závazné vyhlášky obcí

Děkuji Vám za pozornost !

Martin Flora

Mendelova univerzita v Brně
Fakulta lesnická a dřevařská

